REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Zadeva: 0700-73/2019/5
Datum: 19. 5. 2020

Zagovornik načela enakosti na podlagi 21. člena v povezavi s 37. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg, v nadaljevanju: ZVarD) in na podlagi prvega odstavka 207. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13, v nadaljevanju: ZUP) na predlog konkretne verske skupnosti v zadevi ugotavljanja obstoja diskriminacije zoper domnevnega kršitelja izdaja naslednjo

ODLOČBO

1. Predlog za obravnavo diskriminacije, ki ga je vložila konkretna verska skupnost, **se zavrne**.

2. Stroški v tem postopku niso nastali.

OBRAZLOŽITEV

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je dne 22. 11. 2019 prejel predlog za obravnavo diskriminacije, ki ga je vložila konkretna verska skupnost oz. zanjo njen predstavnik (v nadaljevanju: predlagatelj). V predlogu navaja, da Protokol Republike Slovenije (v nadaljevanju: Protokol) diskriminira njihovo versko skupnost, in sicer tako, da neprestano v sedežnem redu favorizira štiri cerkve: Katoliško cerkev, Evangeličansko cerkev, Srbsko pravoslavna cerkev in Islamsko skupnost v Republiki Sloveniji. Njihove predstavnike namreč poseda v prednje vrste, ostale pa, navaja predlagatelj, diskriminira, saj jih ne poseda v isto vrsto kot predstavnike teh štirih verskih skupnosti. Prav tako naj bi na nekatere prireditve Protokol vabil le te štiri verske skupnosti, ki jih je razglasil za največje in avtohtone. V primerjavi z ostalimi cerkvami oz. verskimi skupnostmi, tudi njihovo, naj bi bile te štiri privilegirane. Obenem v povezavi z ravnanjem Protokola predlagatelj izpostavi tudi problematiko merila avtohtonosti in številčnosti. Zadnji popis prebivalstva v Sloveniji, ki še vsebuje podatke o pripadnosti verskim skupnostim, je iz leta 2002 (uporaba tako starih podatkov je verjetno lahko sporna; po drugi strani pa že ustavna omejitev onemogoča učinkovito uradno spraševanje posameznikov o njihovi veroizpovedi[1]). Poleg tega predlagatelj sámo njihovo versko skupnost izpostavi kot praktično edino v slovenskem prostoru, ki je dejansko popolnoma avtohtona (saj je avtentična in ne pripada t. i. svetovnim verstvom kot omenjene štiri verske skupnosti).

[1] Po drugem odstavku 41. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a; v nadaljevanju: Ustava RS) se nihče ni dolžan opredeliti glede svojega verskega ali drugega prepričanja. Glej tudi odziv Statističnega urada Republike Slovenije in Ministrstva za kulturo na anonimni predlog vladi za raziskavo o veroizpovedi z dne 26. 9. 2016 – https://predlagam.vladi.si/predlog/7797. Glej še opombo št. 2.

K predlogu je predlagatelj priložil tudi elektronsko korespondenco med njim oz. njihovo versko skupnostjo in Protokolom iz leta 2016, v katerem je takratna šefinja Protokola ga. Ksenija Benedetti pojasnjevala ravnanje Protokola glede določanja sedežnega reda pomembnih gostov na državnih proslavah. To naj bi temeljilo na podobni praksi tudi drugih držav in naj po njenih trditvah ne bi bilo diskriminatorno, temveč naj bi predstavljalo zgolj neko racionalno logiko rangiranja gostov. Po njej Protokol daje »prednost« določenim gostom glede na vrsto prireditve in tudi prostorske omejitve lokacije. Kot po mnenju Protokola ustrezno merilo za takšno rangiranje predstavnikov verskih skupnosti izpostavi njihovo avtohtonost in številčnost. Kasneje Protokol vztraja le pri merilu številčnosti. Pri tem se sklicuje tudi na Zakon o verski svobodi (Uradni list RS, št. 14/07, 46/10 – odl. US, 40/12 – ZUJF in 100/13; v nadaljevanju: ZVS), ki to merilo (med drugimi) upošteva pri uveljavljanju »posebne pravice do namenske državne finančne podpore«[2]. V vsakem primeru pa naj to ne bi odražalo neenakopravne obravnave verskih skupnosti v Sloveniji. Protokol oz. njegova takratna šefinja posebej poudari, da organizatorji na državne proslave povabijo predstavnike vseh verskih skupnosti v Republiki Sloveniji kot izraz spoštovanja do njenih prebivalcev, ki so člani teh skupnosti in ki so tako po njihovih predstavnikih ob prireditvah tudi posredno zastopani. Enakopravnost verskih skupnosti, ki jo posebej omenja 7. člen Ustave RS, naj bi se, kakor izpostavlja Protokol, bistveno navezovala na 14. člen Ustave RS, ki določa enakost vseh oseb pred zakonom in zagotavljanje človekovih pravic in svoboščin vsem, ne glede na njihove osebne okoliščine.

*

Zagovornik ugotavlja dejansko stanje glede možnega obstoja diskriminacije v konkretni zadevi na podlagi z njo povezanih razpoložljivih podatkov ter ključnih določil, ki jih vsebuje Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD). Sam postopek pred Zagovornikom urejajo členi ZVarD od 33 do 37. Za vsa vprašanja postopka, ki niso urejena z ZVarD, Zagovornik skladno z drugim odstavkom 3. člena ZUP uporabi slednjega. Ker gre pri ugotavljanju diskriminacije pri Zagovorniku za upravno zadevo, kot to izhaja iz narave same zadeve (po drugem odstavku 2. člen ZUP), Zagovornik tako v postopku v zvezi z vprašanji, ki jih ZVarD ne ureja, postopa po določbah ZUP.

Diskriminacija je v 4. členu ZVarD opredeljena kot vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti. Diskriminacija zaradi katere koli osebne okoliščine je prepovedana.

Pri diskriminaciji mora biti prav specifična osebna okoliščina (ali več njih) razlog za slabšo obravnavo. Med osebne okoliščine, skladno s 1. členom ZVarD, štejejo spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina. Gre za prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka, ter na podlagi katerih se oblikujejo različne skupine oseb in odnosi njihove pripadnosti.

[2] Tako po 27. členu ZVS - gre za »pravico do namenske državne finančne pomoči za plačilo prispevkov zavarovanca za socialno varnost uslužbencev cerkva in drugih verskih skupnosti« (1000 pripadnikov na enega verskega uslužbenca). Pri tem je potrebno upoštevati, da država verskim skupnostim pripoznava splošno korist z ozirom na njihovo družbeno aktivnost. Tako se 5. člen ZVS glasi: »Cerkve in druge verske skupnosti, ki se zavzemajo za duhovnost in človekovo dostojanstvo v zasebnem in javnem življenju, si prizadevajo za osmišljanje bivanja na področju verskega življenja in imajo hkrati tudi s svojim delovanjem pomembno vlogo v javnem življenju z razvijanjem svojih kulturnih, vzgojnih, izobraževalnih, solidarnostnih, karitativnih in drugih dejavnosti s področja socialne države, s katerimi bogatijo nacionalno identiteto in s tem opravljajo pomembno družbeno nalogo, so splošno koristne organizacije. / Država spoštuje identiteto cerkva in drugih verskih skupnosti in vzpostavlja z njimi odprt in trajen dialog ter razvija oblike trajnega sodelovanja.« Glede samega števila vernikov in tako velikosti cerkva oz. verskih skupnosti pa ZVS na koncu četrtega odstavka svojega 27. člena pravi: »Cerkve in druge verske skupnosti število svojih pripadnikov dokazujejo z verodostojnimi podatkovnimi viri, med drugim lahko predlagajo tudi uporabo podatkov zadnjega popisa prebivalstva.«

Po ZVarD varstvo pred diskriminacijo velja tudi za pravne osebe, ki jih opredeljuje pravni red Republike Slovenije, če se okoliščine, ki bi lahko bile podlaga za diskriminacijo, po vsebini lahko nanašajo na te osebe (tretji odstavek 1. člena).

Diskriminacija se lahko dogaja na različnih področjih družbenega življenja, na katerih morajo sicer po 2. členu ZVarD državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem svojem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljati varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje vseh oseb. Ta področja so povezana zlasti: s pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica, vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem; z dostopom do vseh oblik in do vseh ravni karierne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnjega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso; z zaposlitvenimi pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami; s članstvom in vključevanjem v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije; s socialno zaščito, vključno s socialno varnostjo in zdravstvenim varstvom; s socialnimi ugodnostmi; z vzgojo in izobraževanjem ter z dostopom do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi. Sicer pa v širšem smislu ZVarD v svojem 1. členu določa varstvo pred diskriminacijo pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pri uveljavljanju pravic in obveznosti ter v drugih pravnih razmerjih na političnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem, civilnem ali drugem področju.

ZVarD opredeljuje več oblik diskriminacije, od katerih sta osnovni neposredna in posredna diskriminacija (6. člen). Neposredna diskriminacija obstaja, če je oseba ali skupina oseb zaradi določene osebne okoliščine bila, je ali bi lahko bila v enakih ali podobnih situacijah obravnavana manj ugodno kot se obravnava, se je obravnavala ali bi se obravnavala druga oseba ali skupina oseb. Posredna diskriminacija pa obstaja, kadar je oseba ali skupina oseb z določeno osebno okoliščino bila, je ali bi lahko bila zaradi navidezno nevtralne določbe, merila ali prakse v manj ugodnem položaju kot druge osebe, razen če ta določba, merilo ali praksa objektivno temelji na legitimnem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in nujno potrebna. Poleg teh dveh oblik ZVarD predstavlja še druge oblike diskriminacije (7. člen). Nadlegovanje je nezaželeno ravnanje, povezano s katero koli osebno okoliščino, ki ima učinek ali namen ustvarjati zastrašujoče, sovražno, ponižujoče, sramotilno ali žaljivo okolje za osebo in žali njeno dostojanstvo (prvi odstavek 8. člena). Navodila za diskriminacijo so vsakršna navodila, katerih posledica je bila, je ali bi lahko bila diskriminacija v smislu ZVarD, kar vključuje tudi navodilo, da se diskriminacije ne prepreči oziroma odpravi (9. člen). Pozivanje k diskriminaciji pomeni vsako spodbujanje drugih oseb k dejanjem, katerih posledica je bila, je, ali bi lahko bila diskriminacija po določbah ZVarD (prvi odstavek 10. člena). Viktimizacija pa pomeni izpostavljanje diskriminirane osebe ali osebe, ki ji pomaga, neugodnim posledicam zaradi njenega ukrepanja, katerega namen je preprečiti ali odpraviti diskriminacijo (11. člen). V primerih, ko je diskriminacija večkratna zaradi več osebnih okoliščin hkrati, množična, ko je diskriminiranih več oseb hkrati, dolgotrajna oziroma ponavljajoča se, ali pa vsebuje ali bi lahko vsebovala težko popravljive posledice za diskriminirano osebo glede povzročitve škode njenemu pravnemu položaju, pravicam ali obveznostim, zlasti če je storjena v razmerju do otrok ali drugih slabotnih oseb, prepoznavamo po 12. členu ZVarD t. i. hujše oblike diskriminacije.

Obstajajo pa tudi izjeme od prepovedi neposredne diskriminacije, kakor to določa 13. člen ZVarD. Po splošnem določilu neenako obravnavanje zaradi določene osebne okoliščine ne pomeni diskriminacije po tem zakonu, če takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna (prvi odstavek 13. člena).

V postopku ugotavljanja diskriminacije velja po 40. členu ZVarD obrnjeno dokazno breme. To pomeni, da mora kršitelj, kadar diskriminirana oseba (s svojimi izjavami, navedbami in dokumenti ter drugimi dokazili) izkaže dejstva, ki upravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije, dokazati, da v obravnavanem primeru ni kršil te prepovedi, oziroma da je neenako obravnavanje dopustno (v skladu z ZVarD). Tako se breme dokazovanja prevali na domnevnega kršitelja – vendar le takrat, ko domnevno diskriminirana oseba izkaže, da so njene trditve oz. izjave, navedbe in dokazila takšna, da prav s svojo verjetnostjo izkazujejo domnevno kršitev prepovedi diskriminacije. Le tako namreč izpolnjuje t. i. trditveno breme.

Za ugotavljanje diskriminacije mora torej Zagovornik:
- ugotoviti obliko diskriminacije,
- opredeliti področje, na katerem se je diskriminacija zgodila oz. se dogaja ali bi se lahko zgodila,
- identificirati osebno okoliščino, zaradi katere se diskriminacija dogaja oz. se je ali bi se lahko zgodila,
- ugotoviti, ali obravnava osebe oz. (skupine) oseb posega v njihove pravice, svoboščine, koristi ali ugodnosti,
- ugotoviti vzročno zvezo med osebno okoliščino in neenako obravnavo, ki posega v pravice, svoboščine, koristi ali ugodnosti osebe oz. (skupine) oseb,
- ugotoviti, ali različna obravnava ne sodi v katero od izjem od prepovedi diskriminacije, ki ne pomenijo kršitve po ZVarD.

Le ravnanje, ki vsebuje vse navedene elemente, pomeni diskriminacijo po ZVarD.

*

Zagovornik je v konkretni zadevi skladno z določili ZVarD kot osebno okoliščino, ki bi lahko bila razlog diskriminacije, prepoznal vero konkretne verske skupnosti oz. pripadnost oseb tej veroizpovedi[3]. Konkretno versko skupnost oz. njene vernike pa je primerjal s tistimi osebami, ki kot verniki pripadajo omenjenim štirim »največjim« verskim skupnostim v Sloveniji. Kot področje družbenega življenja, na katerem se lahko dogaja diskriminacija, je prepoznal področje udejstvovanja predstavnikov cerkva oz. verskih skupnosti na državnih proslavah oz. kulturnih ipd. prireditvah, na katerih ima posebno vlogo Protokol Republike Slovenije. Kot obliko domnevne diskriminacije pa bi lahko prepoznal neposredno diskriminacijo (čeprav je predlagatelj označil tudi posredno), saj gre pri posedanju gostov po Protokolu za neposredno rangiranje oz. »dajanje prednosti« določenim gostom – razvrščanje po določenem sedežnem redu (na podlagi merila številčnosti).

Vendar pa kot enega ključnih elementov diskriminacije Zagovornik ni prepoznal poseganja v pravice konkretne verske skupnosti oz. njenih vernikov, pripadnikov te verske skupnosti. V posedanju predstavnika (ali predstavnikov) konkretne verske skupnosti, ki ni ista vrsta, v katero na državnih proslavah Protokol poseda predstavnike štirih »največjih« verskih skupnosti, Zagovornik ni prepoznal ravnanja, ki bi imelo za cilj ali posledico »oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti« konkretne verske skupnosti oz. njenih vernikov. Sámega posedanja povabljencev na državnih proslavah v isto vrsto pa tudi ni mogoče razumeti kot človekovo pravico ali svoboščino, drugo pravico, pravno zavarovani interes ali ugodnost. Tudi sama udeležba na državni proslavi ali drugi prireditvi ni opredeljena kot pravica, pravni interes ali ugodnost v nobenem od relevantnih pravnih aktov, kot je na primer Sklep o določitvi protokolarnih pravil (Uradni list RS, št. 23/12, 44/13, 76/13 in 35/15), kot tudi ne v Zakonu o verski svobodi (ZVS). Obenem je nenazadnje v Republiki Sloveniji po podatkih Ministrstva za kulturo zdaj 56 registriranih cerkva in verskih skupnosti in bi bilo v primeru večine proslav glede na prostorske omejitve fizično nemogoče vse posesti v

[3] Urad za verske skupnosti pri Ministrstvu za kulturo v Republiki Sloveniji konkretno versko skupnost pripoznava kot eno izmed zdaj 56 registriranih verskih skupnosti. (Glej Register cerkva in drugih verskih skupnosti, https://www.gov.si/teme/verske-skupnosti/).

isto vrsto ali v nekaterih primerih celo povabiti vse. Vabljenje nekaterih ali vseh cerkva in verskih skupnosti na državne proslave ter način posedanja (npr. po merilu velikosti – čeprav je sama relevantnost pridobljenih podatkov lahko sporna) je torej v diskrecijski domeni organizatorja dogodkov – Protokola Republike Slovenije.

*

Zagovornik je obrazložitev svojih ključnih začetnih ugotovitev v postopku ugotavljanja diskriminacije v obravnavanem primeru dne 26. 11. 2019 posredoval predlagatelju skupaj z vprašanjem, v katere pravice, svoboščine, pravne interese ali ugodnosti vernikov njihove verske skupnosti naj bi Protokol s svojim ravnanjem dejansko posegal. Pri tem ga je zaprosil, da navede konkretna dejstva in posreduje morebitna dokazila. Tako bi predlagatelj dopolnil svoj predlog za obravnavo diskriminacije, saj je Zagovornik ugotovil, da s svojo predstavitvijo zadeve možne diskriminacije v obravnavanem primeru ni izpolnil trditvenega bremena – ni namreč izkazal dejstev, ki upravičujejo domnevo, da Protokol s svojim ravnanjem krši prepoved diskriminacije. Le če bi izkazal takšna dejstva, bi moral Protokol kot domnevni kršitelj (skladno s 40. členom ZVarD) dokazovati, da v obravnavanem primeru ni kršil oz. ne krši prepovedi diskriminacije, ali pa izkazati, da je takšno neenako obravnavanje dopustno v smislu izjeme od prepovedi diskriminacije. In šele takrat bi se Zagovornik lahko ukvarjal z vprašanjem spornosti oz. primernosti s strani Protokola uporabljenega merila velikosti verskih skupnosti (skladno s 13. členom ZVarD).

Dne 5. 12. 2019 je Zagovornik prejel predlagateljev odgovor. V njem kot predstavnik njihove verske skupnosti izrazi ogorčenje nad Zagovornikovim neprepoznavanjem diskriminacije v obravnavanem primeru, predvsem nad Zagovornikovo navedbo, da posedanja predstavnikov verskih skupnosti na državnih proslavah po sedežnem redu Protokola v isto vrsto ni mogoče razumeti kot človekovo pravico ali svoboščino. Pri tem opozori na versko svobodo oz. svobodo veroizpovedi, ki jo ščiti tako »konvencija Združenih narodov« (tj. Splošna deklaracija človekovih pravic[4]) kot tudi Ustava RS in (slovenska) zakonodaja (z ZVS, ZVarD itd.). Poudaril, da tako kot nihče ne sme biti diskriminiran na podlagi rase, nihče tudi ne sme biti diskriminiran na verski osnovi. V nadaljevanju dopisa pa primerja posedanje predstavnikov verskih skupnosti na državnih proslavah po Protokolu s posedanjem belcev in črncev oz. temnopoltih oseb v avtobusih v Združenih državah Amerike (v nadaljevanju: ZDA) v času rasne segregacije. Omeni pa tudi Nűrnberške rasne zakone, po katerih so v nacistični Nemčiji Židje postali drugorazredni državljani.

Zagovornik smatra, da takšna primerjava z zgodovinsko izpričanim rasizmom v ZDA ni na mestu. Osebe temne polti v ZDA oz. Afroameričani so v času rasne segregacije v 20. stoletju bili v mnogih državah ZDA na vseh področjih družbenega življenja v primerjavi z ameriškimi belci dejansko neenako obravnavani, diskriminirani. Bili so drugorazredni državljani, skoraj tako kot Židje v nacistični Nemčiji. Marsikatera storitev jim je bila preprečena ali pa so pri njej belci imeli prednost. Kršene so bile njihove človekove pravice in temeljne svoboščine. Četudi so se lahko vsi peljali z avtobusom javnega prometa in so bili torej v osnovi deležni enake storitve, pa je razlikovalni režim posedanja pomenil še dodatno poniževalno simbolno potrditev njihove dejanske neenakosti v takratni ameriški družbi. Če bi takó rasno razlikovali vse povabljene goste na državnih proslavah v današnji Sloveniji, bi seveda bila to diskriminacija. Prav tako bi bila diskriminacija, če bi vse goste razporejali po veri oz. pripadnosti verskim skupnostim. Vendar pa povabljeni gosti na državnih proslavah niso razporejeni po svojih osebnih okoliščinah, temveč po svojih funkcijah – kot predstavniki določenih inštitucij ali družbenih skupin.

Zagovornik je namreč kot ključ pri razporejanju gostov po sedežnem redu Protokola prepoznal predstavniško funkcijo določene povabljene osebe, ne pa njene osebne okoliščine oz. osebne

[4] Generalna skupščina združenih narodov, resolucija št. 217 A (III), New York, 10. december 1948; 18. člen (glej npr. http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/splosna-deklaracija-clovekovih-pravic/).

okoliščine skupine oseb, ki jo ta predstavnik eventualno predstavlja. Tako tudi v primeru predstavnikov verskih skupnosti ne gre za sámo vero vernikov oz. njihovih predstavnikov, ampak za njihovo predstavniško funkcijo. Četudi pa bi predstavnik določene verske skupnosti v sedežnem redu Protokola po merilu številčnosti pripadnikov verskih skupnosti prepoznaval možno simbolno dejanje države, s katero da potrjuje ali pa celo povzroča neenako obravnavanje vernikov te skupnosti, bi morala za to obstajati utemeljitev v dejanskem poseganju v človekove pravice, temeljne svoboščine, druge pravice, pravne interese in ugodnosti vernikov te verske skupnosti na določenih področjih družbenega življenja – npr. v šolstvu, v zdravstvu, v socialnem varstvu, na delovnem mestu ali na področju dostopa do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti. Vendar pa predlagatelj na jasno zastavljeno vprašanje Zagovornika o takšnih posegih v pravice vernikov njihove verske skupnosti ni konkretno odgovoril – ni navedel nobenih dejstev, ki bi jih podkrepil z dokazi(li).

Na začetku svojega odgovora Zagovorniku predlagatelj sicer kot eno temeljnih človekovih pravic izpostavi versko svobodo oz. svobodo veroizpovedi. Ta po ZVS »obsega pravico do svobodne izbire ali sprejetja vere, svobodo izražanja verskega prepričanja in odklonitve njenega izražanja ter svobodo, da vsakdo, sam ali skupaj z drugimi, zasebno ali javno, izraža svojo vero v bogoslužju, pouku, praksi in verskih obredih ali drugače« (drugi odstavek 2. člena). Vendar pa Zagovornik v razporejanju predstavnikov verskih skupnosti na državnih proslavah po sedežnem redu Protokola ni prepoznal ravnanja, ki bi posegalo v to pravico. Predlagatelj pa tudi ni navedel nobenega konkretnega primera, ko bi bila pravica do verske svobode zaradi omenjanega posedanja po Protokolu dejansko kratena komu izmed vernikov njihove verske skupnosti. Nobenega primera torej, ko bi zato, ker mora predlagatelj kot predstavnik njihove verske skupnosti po Protokolu na državni proslavi (ko se je udeleži) sedeti v vrsti, ki ni ista vrsta kot tista, v kateri sedijo predstavniki štirih »največjih« verskih skupnosti v Sloveniji, kdo od vernikov njihove verske skupnosti (vključno s samim predstavnikom) ne mogel kakorkoli uživati svoje verske svobode oz. svobodno izražati svoje vere (zasebno ali javno, sam ali skupaj z drugimi).

Hkrati pa je pri vsem tem potrebno še razumeti, da zaradi ustavnega načela ločenosti države in verskih skupnosti[5] sáma državna proslava v okviru vsebine svojega programa ni namenjena eksplicitnemu izražanju ver(e) njenih državljanov. Je pa to izražanje omogočeno implicitno, povezano s prisotnimi gosti (njihovo pojavnostjo ipd.). Tako tudi prisotnost samih predstavnikov verskih skupnosti, ki so na državne proslave izrecno povabljeni[6], pomeni njihov odziv na izraz spoštovanja s strani države do vseh vernikov različnih verskih skupnosti v Sloveniji kot njenih enakopravnih državljanov. Zato Protokol, kot je bilo z njegove strani pojasnjeno že v korespondenci med šefinjo Protokola in predlagateljem[7], na državne proslave vabi predstavnike vseh v Sloveniji registriranih verskih skupnosti.

*

Zagovornik je dne 24. 1. 2020 predlagatelju posredoval svoj dopis, v katerem mu je (kakor zgoraj predstavljeno) pojasnil svoje dotedanje ugotovitve in ga obvestil, da mu omogoča, da se pred odločitvijo Zagovornika o njegovih ugotovitvah v določenem roku še predhodno izjasni oz. izreče. Pri tem je kot ključno poudaril svojo ugotovitev, da predlagatelj tudi s svojim odgovorom na Zagovornikovo vprašanje ni izpolnil trditvenega bremena oz. da ni izkazal dejstev, ki upravičujejo domnevo, da je (bila) s strani Protokola Republike Slovenije s sedežnim redom povabljenih gostov na državnih proslavah kršena prepoved diskriminacije. Skladno s tem je Zagovornik predlagatelju izpostavil namero, da njegov predlog za obravnavo diskriminacije zavrne.

---

[5] Po 7. členu Ustave RS.

[6] To je potrebno razumeti prav v kontekstu 5. člena ZVS (glej drugi del opombe št. 1).

[7] Na konkretno versko skupnost (predlagatelja) dne 26. 4. 2016 naslovljen elektronski dopis takratne šefinje Protokola Republike Slovenije Ksenije Benedetti (tretji odstavek): »Organizatorji povabijo na državne proslave predstavnike vseh verskih skupnosti v Republiki Sloveniji kot izraz spoštovanja do prebivalcev Republike Slovenije, ki so njihovi člani in ki so tako po predstavniki teh verskih skupnosti ob prireditvah tudi posredno zastopani.«

Predlagatelj se o ugotovitvah Zagovornika (v določenem roku) ni več izrekel. Zato je Zagovornik skladno z vsemi svojimi ugotovitvami svoj postopek ugotavljanja diskriminacije v obravnavanem primeru zaključil, kot izhaja iz 1. točke izreka te odločbe, tj. da se predlog za obravnavo diskriminacije, ki ga je vložila konkretna verska skupnost, zavrne.

*

Skladno s prvim odstavkom 35. člena ZVarD je postopek pri Zagovorniku za stranke brezplačen. Zato je Zagovornik odločil, da posebni stroški v tem postopku niso nastali, kakor izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

Pouk o pravnem sredstvu:
Zoper to odločbo ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor. Upravni spor stranka lahko sproži s tožbo, ki jo v 30 dneh od vročitve odločbe vloži na Upravno sodišče Republike Slovenije, Fajfarjeva ulica 33, 1000 Ljubljana. Tožbo vloži neposredno pisno ali jo pošlje po pošti. Skupaj z morebitnimi prilogami jo vloži v najmanj treh izvodih. K njej mora priložiti tudi to odločbo v izvirniku ali prepisu.

Postopek vodil:
Aljoša Gadžijev
Svetovalec Zagovornika I

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI